

Hvordan kan vi forstå og gribe den stigende mistriivsel blandt unge an?

Noemi Katznelson, professor og leder af Center for
Ungdomsforskning

Center for Ungdomsforskning
Aalborg Universitet

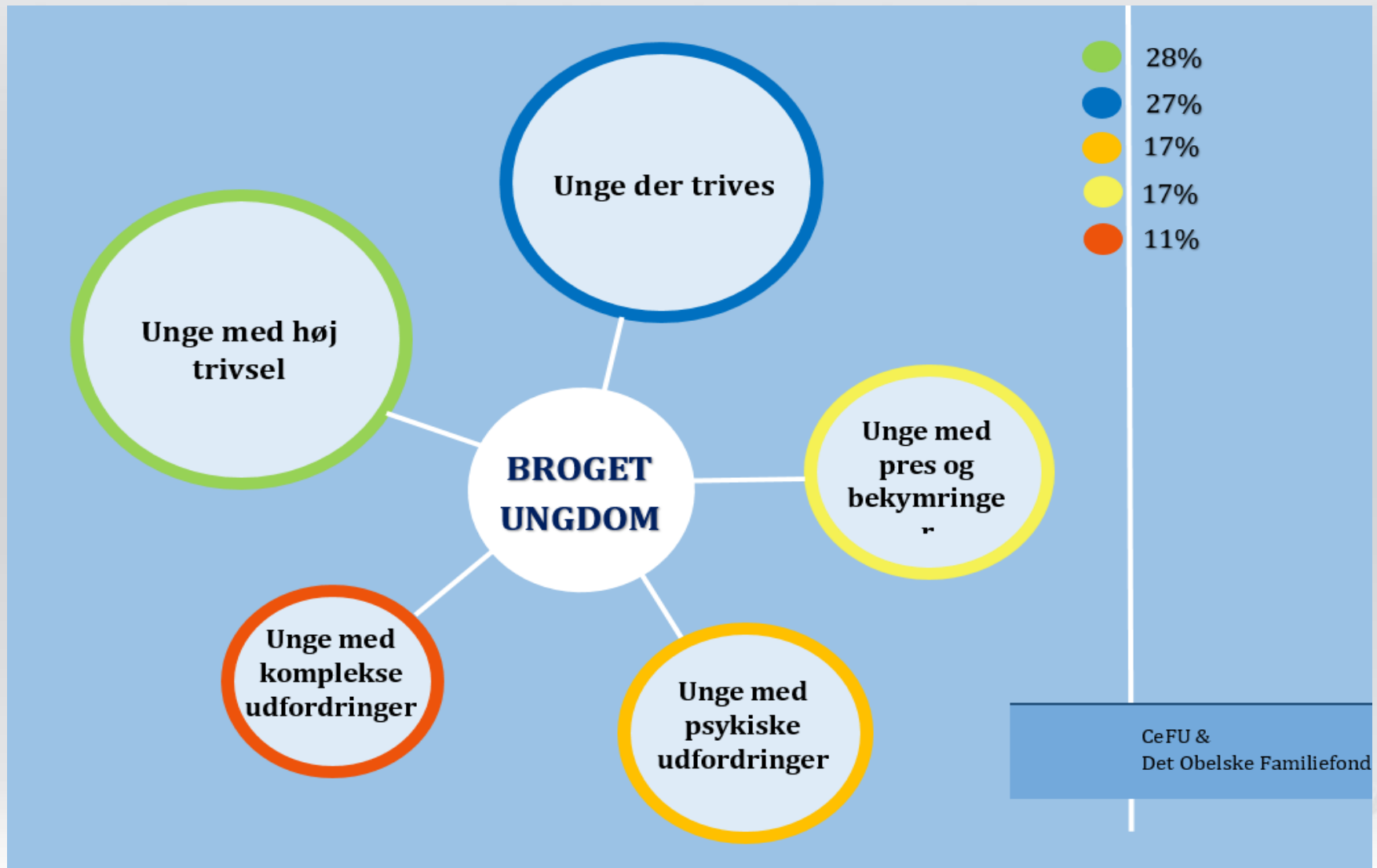
- Størstedelen af de unge med en udsat social baggrund klarer sig godt
- Det er ikke præstationskulturen alene, der er årsagen til at vi ser en øget mistrivsel
- Ikke alle unge der oplever et præstationspres mistrives. 27% oplever et pres OG trives (CeFU in press)
- Præstationspresset rammer de i forvejen udsatte hårdest (28 % af alle unge er for pressede) (CeFU in press)

Tallene kender vi, men hvem er de unge bag de alarmerende tal?

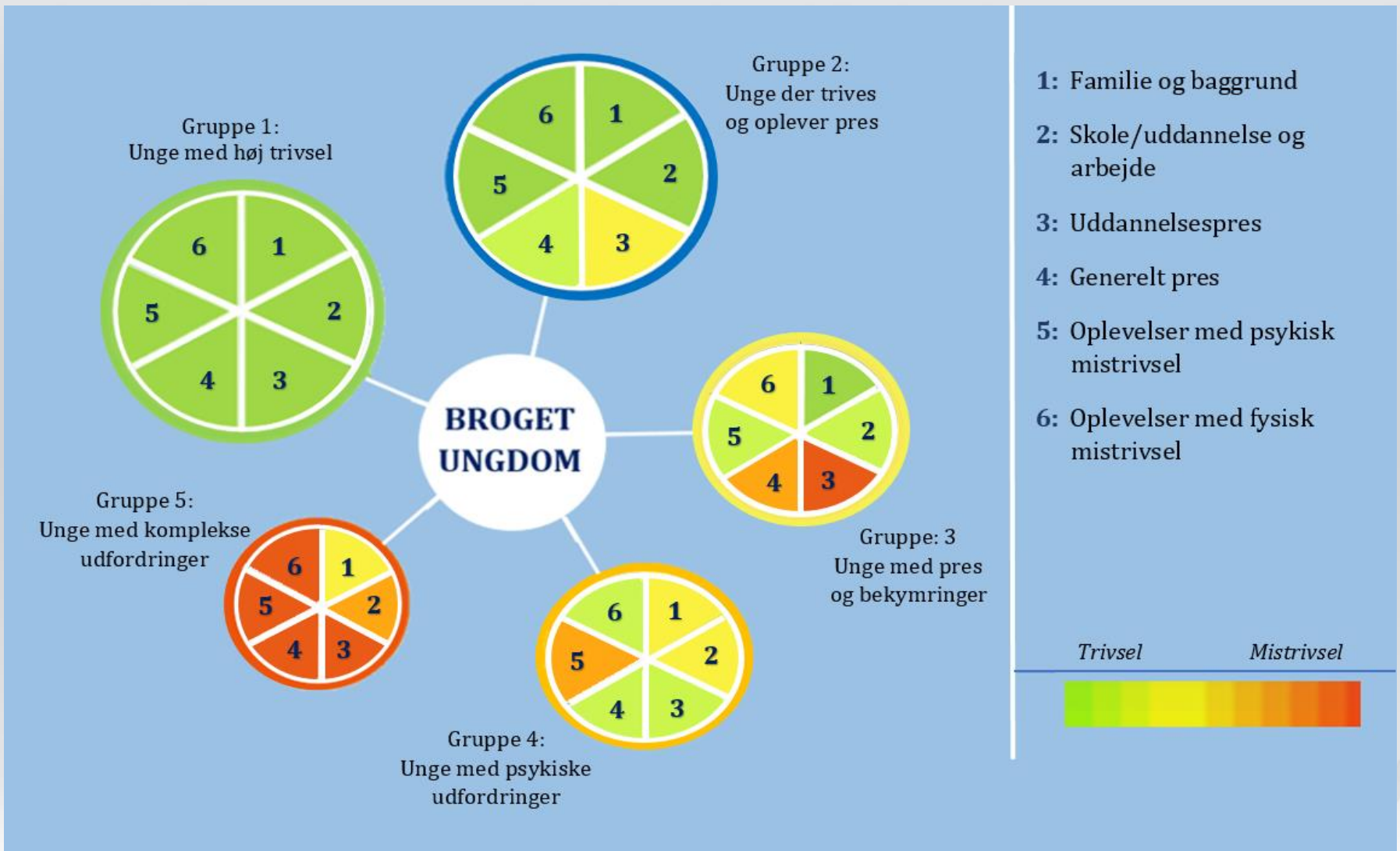
Det er nemt at få travlt og blive stresset over ting og travlt, men det er ikke, altså, det er ikke udelukkende karaktererne, det er, fordi at skolen tager så meget tid, så er der rigtig meget lektier, og så har jeg, har jeg 2 fritidsarbejder, ikke, og det er jo også bare topsved.

Jeg havde faktisk et stressammenbryd i mandags og kom i skole, fordi jeg har haft stress siden 7ende, ikke også, hvor jeg begyndte at sådan at tænke over, karakterer er rigtig vigtigt, og jeg var ligesom ikke særligt god i skolen, og jeg har sådan også haft søvnproblemer i sådan flere år nu. Og i mandags så begyndte jeg bare at vågne op med hjertebanken, ikke også, og den er helt gal nu. Kan jeg slet ikke overskue mere.

Behov for nuancer i debatten og i billede af ungdommen

Broget ungdom, men hvordan?

Samfundsmæssig acceleration - vestens syge

Øget mistrivsel er langt fra et dansk fænomen

International sociologi peger på samfundsmæssig acceleration i alle dele af livet – ikke mindst den digitale del

Jeg bliver bare meget hurtigt stresset, jeg synes aldrig, det, jeg laver, er godt nok, og ja, det er bare, jeg bliver bare hurtigt stresset og især med skolen, fordi jeg føler bare altid, jeg kan klare det bedre (Pige, 19 år)

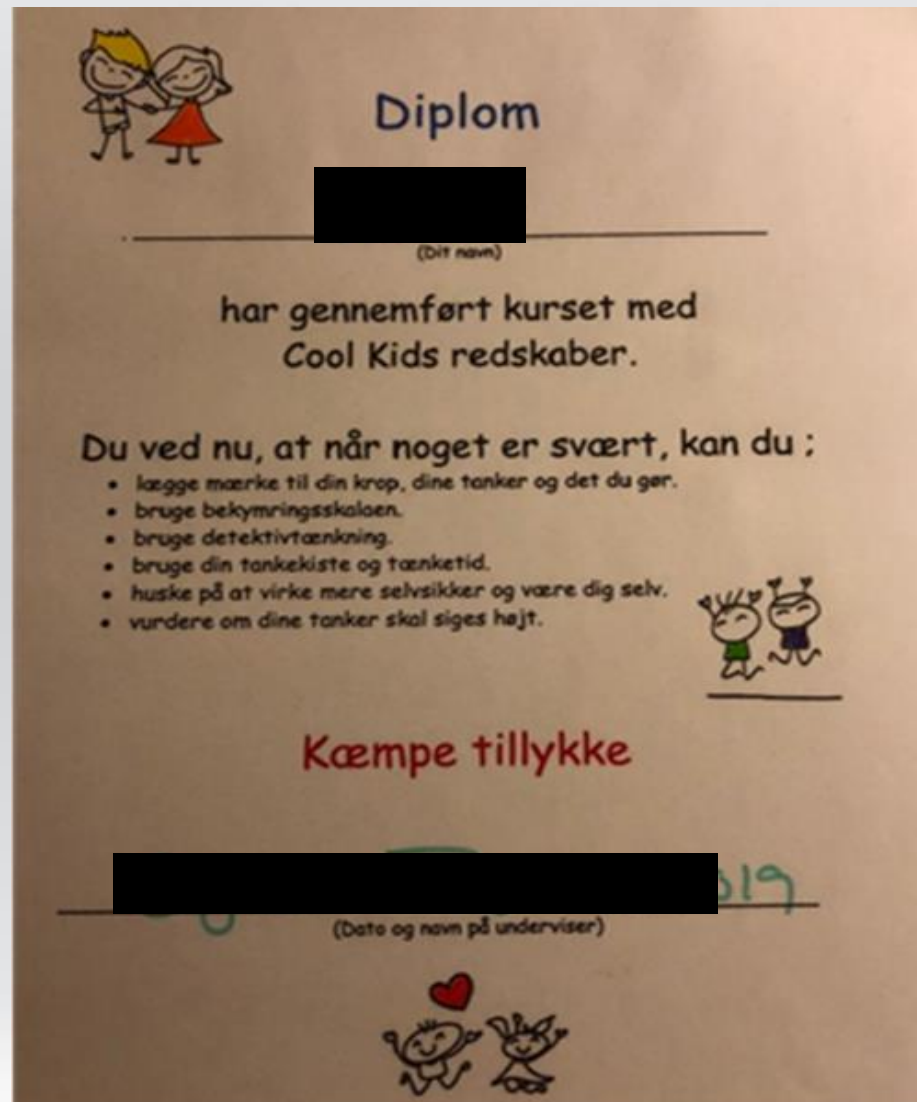
- Det normale er üt – alt skal være godt
- Udsatte fortæller om at føle sig udenfor, forkert, utilstrækkelig
- Retorik: Vindere og tabere

*Hvis man ligger nede i bunden, så vil man gerne være sammen med dem, der er helt oppe i toppen, og dem, der er oppe i toppen, vil også gerne være sammen med dem, der er oppe i toppen, for ligesom dem, der er i bunden, gerne vil hives op, så vil dem, der er oppe i toppen, ikke hives ned.
(pige 2 g)*

- At der sker en sygeliggørelse – patologisering – af det, der er svært?
- At det diagnostiske sprog glider ind i hverdagssproget, så 'almene' livsproblemer omtales med brug af diagnostiske termer?
- At der sker en øget psykologisering af unges liv hjemme OG i skolerne, der fører til at følelserne er blevet det nye 'kompas' I KOMBINATION MED karaktererne

Eksempel på udsivning fra det terapeutiske rum

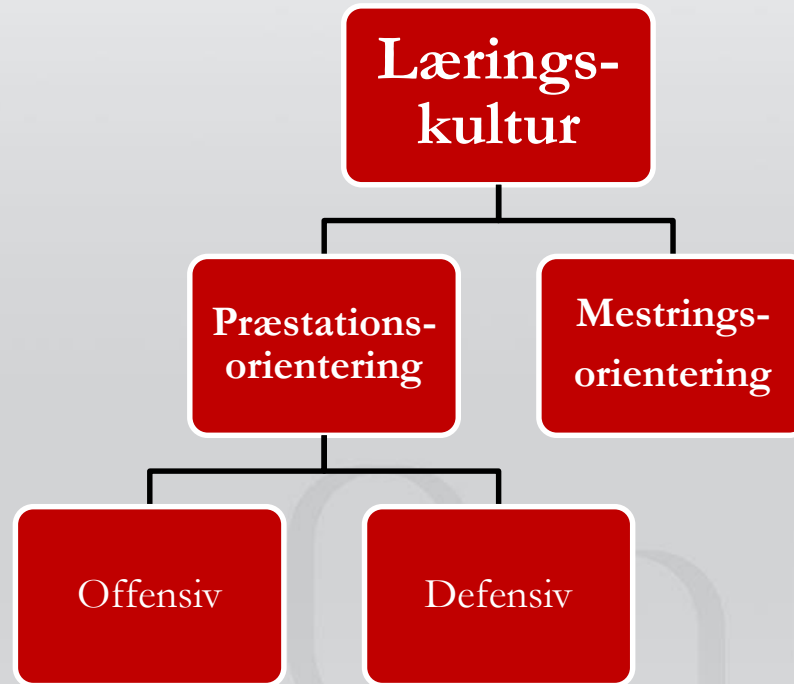
- **Uddannelsessystemet:**

På tværs af mange af de vestlige lande ser vi over årene et ændret fokus ift styringen af uddannelsessystemet (fokus på effektivitet, begrænsninger, registreringer osv.)

- **Værdien af uddannelse er mindsket:**

Krav om uddannelse, SAMTIDIGT med at uddannelse ikke giver samme sikkerhed som tidligere

Præstationskultur, nej tak Præstation, ja tak

- Ubalance mellem præstationskultur og mestringskultur
- Præstation er afgørende for os alle, men det skal ikke være en kultur
- Skelne mellem offensiv og defensiv præstationsorientering
- Vi skal højne mestringskulturen – fokus på øvelse, fordybelse, nysgerrighed

Hvad er 'ny udsathed' så?

Når personlige, strukturelle og kulturelle forhold utilsigtet spiller sammen.

Når belastningen af 'klodser' som skole, arbejdsmarkedet, sociale medier, psykologiserende forståelser, forældre mm. bliver for stor

- Tænk i to former for udsathed; 'ny og klassisk udsathed'
- Udsathed bør håndteres indenfor specialområdet, men OGSÅ normalområdet. Hvis man alene tænker 'reperativt' og ikke forebyggende, så vil udgifterne til området formentlig vokse

Forebyggende:

- Brug for at lære børnene at livet er svært indimellem – man er ikke syg, fordi man er bekymret
- Trivselsopgaven i skolen skal kobles til det faglige og til det at skabe gode læringsmiljøer
- Brug for at skifte elevernes/skolens fokus på præstation til fokus på mening og motivation hos eleverne
- Skabe mulighed for præstationsfri lommer og midlertidige afstignings- og påstigningsmuligheder

‘Reperativt’:

- Men samtidigt behov for at tage problemet alvorligt for nogen. Skolerne skal have hjælp til denne vurdering
- Behov for fokus på og en professionalisering af, hvad skolen skal gøre når et barn eller en ung mistrives
- Se på de unges incitamentstrukturer – i dag har vi et træk mod at få en diagnose, for at kunne få hjælp
- Ingen børn og unge bør udeblive gennem længere tid fra skole (erfaringer fra ungeområdet)
- Og tilpasse kommunernes organisering til en udvidet ungdomsfase

Et sidste pip: Ungdomsfasen udvider sig

■ Barndom ■ Ungdom ■ Voksen/alderdom

